

MANŽELSKÉ

KONTRAPUNKTY

Zvyk je druhá přirozenost. A stalo se zvykem, že autoři píší úvodní slovo. Spisovatelé jsou na tom líní. Jsou muži od péra. A co hudební skladatelé? Pro ty je to tvrdší oříšek. Napíšou hudbu, aby napsali úvod, musí si to zahrát a zazpívat (někdy i několikahlasně, když je tam sbor) a někdy to musí i dirigovat.

Mne postihuje dnes bod druhý. Úvod. Dlouho jsem hledal a stále hledám vhodné libreto pro operu. Po Žvanivém Slimejšovi, Zuzaně Vojškové, Červené Karkulce dostaly se mi do rukou satirické povídky Stefanie Grodzienské, polské spisovatelky, herečky a původně tanečnice v překladu Jar. Langra. Libreto jsem si upravil sám. Jsou dnešní i včerejší, byli bychom rádi, kdyby nebyly zítřejší.

Stane-li se něco v našem životě denním chlebem, přestáváme to vnímat. Jsme-li zdraví, ani nevíme, že vůbec dýcháme vzduch. A některé lidské vlastnosti a obyčeje, které jsou tak časté a typické v našem životě přestáváme také vnímat a kriticky posuzovat. U druhých, u sebe. A hlavně u sebe. A satirické péro Stefanie Grodzienské se nezastavuje před ničím. Píchá do všeho nezdravého, ukazuje v celé šíři rozsah lidské hlouposti, nadutosti, ješitnosti, hádavosti, egoismu a samolibosti. Vždyť z malých věcí se často rodí věci velké. A na malých, často drobných, nepatrných a tenounkých nitkách závisí někdy rozumná souhra rodiny. Jako pavučinová vlákna jsou napjaty struny mezi manželi a neopatrným zacházením se často poškodí, ano i všechny popraskají. Odtud tedy název »Manželské kontrapunky«. Nebojte se, není to nic nemravného, ani nic na umření. V našich operkách se neumírá, nevraždí, jen omdlévá. A kdybyste snad na jevišti začali rozeznávat své příbuzné, nebo známé (sebe tam rozhodně nepoznáte), neříkejte jim to, aby se na nás nezlobili. S »Rizkem«, »U fotografa« může začít »Tragédie s návštěvou«.

Jiří Pauer

DÍLO J. PAUERA je známo širokému publiku především z oblasti jevištní tvorby jeho opery *Zvanivý Slimejš*, Zuzana Vojířová slavily své úspěchy již na mnohých našich operních scénách.

Jiří Pauer (1919) patří k významným představitelům mladší skladatelské školy. Žák O. Šína, Aloise Háby, Pavla Bořkovce ukončil v roce 1950 studium na Akademii muzických umění v Praze. Významné bylo Pauerovo působení v rozhlase, v letech 1953—1955 byl pověřen vedením opery ND. Je aktivně činný ve Svazu čs skladatelů, Gramofonových závodech — nyní je ředitelem České filharmonie.

Jeho dílo zasahuje téměř do všech oblastí hudební tvorby. O vyvinutém smyslu pro zvuk a technické možnosti hudebních nástrojů svědčí jeho díla komorní, smyčcový kvartet, violoncellová sonáta, houslová sonatina, zejména pak instrumentální koncerty fagotový, hobojový a pro lesní roh.

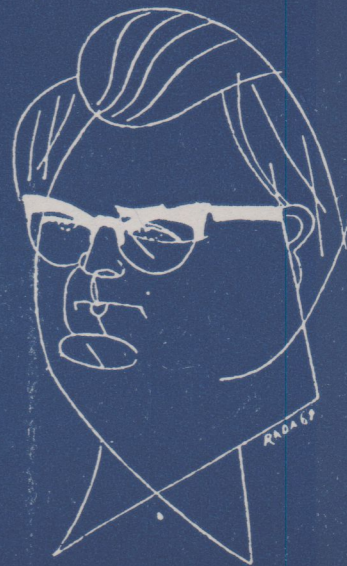
Ze symfonické tvorby jmenujeme Scherzo pro orchestr, Rapsodie pro velký orchestr. Tvorba kantátová vrcholí dílem »Volám vás lidé« na verše Vítězslava Nezvala, plně odpovídající na současnou tematiku.

Vytvořil celou řadu masových písní, z nichž mnohé »Stavíme svět«, »Zemědělská«, patří k tomu nejlepšímu co bylo u nás v tomto oboru napsáno.

Autor však sám podotýká, že v popředí jeho zájmu stojí tvorba hudebně-dramatická. Vždyť jeho absolventská práce na AMU — byla opera. Humorná pohádková dětská opera »Zvanivý Slimejš«, která od svého zrození vykonala úspěšnou pouť po jevištích v Ústí, Opavě, Olomouci a Plzni. Druhé operní dílo »Zuzana Vojířová«, námětově čerpá z naší dávné minulosti — viděné však očima dnešního člověka. Tedy téma jen zdánlivě historické. Skladatel měl na mysli při kompozici díla problémy dnešní

operní tvorby. Současnost Zuzany Vojířové je v její opravdovosti a lásce. Pauerova hudba má zde vzácnou intenzitu výrazu, soustředěnost myšlenkovou, hospodárnost ve volbě prostředků a co nejvíce — působí měkostí a vřelostí hlubokého citu.

Operními aktovkami »Manželské kontrapunky« se dostává Pauerovo dílo na ostravskou scénu poprvé. Jsou psány pro komorní obsazení. Libreto podle S. Grodzleňské má řadu satirických šlehů, které míří do bezprostřední současnosti. Jednotlivé grotesky s názvy »Řízek«, »U fotografa«, »Tragédie s návštěvou« charakterizují běžné denní situace, dívají se kriticky na lidi, v okamžiku kdy se přestávají kontrolovat, jsou směšní, avšak sami zveličují chyby druhých. Jejich myšlenková náplň je jistě aktuální a forma, již jsou vyjádřeny, je šedivá a vtipná. Autor zde s neodolatelnou komikou nastavuje zrcadlo dnešku. Ano, bohužel i dnes jsme svědky ještě toho, co vidíme v »Manželských kontrapunktech«.

ČESKOSLOVENSKÁ PREMIÉRA.

Jiří Pauer, laureát státní ceny

MANŽELSKÉ KONTRAPUNKTY

Libreto podle S. Grodzienské v překladu J. Langra zpracoval skladatel.

Dirigent: Bohumil Gregor
Režie: Ilja Hylas

Výtvarník: Vladimír Srámek
Kostýmy: Bedřiška Ustohalová
Choreograf: Pavel Šmok

Rízek

Ona Milada Šafránková
On Jiří Zahradníček
Číšník Karel Raška
Klavírista Ivan Mičola

Vyletí ptáček

Dítě Eva Gebauerová
Dřípkovská-matka Vojtěch Zouhar
Dřípkovský-otec Oldřich Lindauer
Fotograf Ladislav Mašek
Zákazník Albert Janíček
Ženich Marcela Martiníková
Nevěsta Alena Kadlecová
Penzistka

Tragédie s návštěvou

U Malinovských:

Ona Radmila Minářová
On Zasloužilý umělec
Jiří Herold

U Višněvských:

Ona Alena Havlicová
On Lubomír Procházka

MANŽELSKÉ KONTRAPUNKTY